

maal, melder sig de nye med stor Hurtighed og Intensitet. Vi kommer ikke uden om disse Spørgsmaal, tværtimod, de er mere levende i Befolkningen, end maaske mange aner.

Med Hensyn til det foreliggende Forslag vil jeg blot udtale en Beklagelse over, at det har været nødvendigt at forlade det Kompromis, som var sluttet i Folketinget. Gennem lange og trange Forhandlinger var vi naaet til en Overenskomst, ifølge hvilken vi mente at kunne frigive mellem 5 000 og 6 000 Huse, saa de kunde gaa over til Selveje paa samme Maade som Fæstegaarde. Efter senere Oplysninger, som Landbrugsministeriet er kommet i Besiddelse af, og som meddeles i Landstingsbetænkningen, forstaar man, at det ikke var muligt, og jeg kan derfor ikke se rettere, end at vi maa lade det bero ved Forslaget, som det er oversendt fra Landstinget. Jeg beklager meget, at det kun bliver ca. 1 000 Huse, der kommer til at overgaa til Selveje, hvor vi havde regnet med 6 000. Thi gælder det for større Gaarde, at Selveje er den bedste Brugsform, saa gælder det i endnu højere Grad for de mindre Brug, eftersom de mindre Brug i vore Dage ikke drives som de større, i alt Fald ikke, hvor det er en dygtig yngre Mand, der sidder der. De drives paa en mere rationel Maade end de middelstore og større Brug, og jo mere rationelt man driver sit Landbrug, desto flere Penge er der engageret i det, desto mere Arbejde bliver der lagt i Jorden, desto senere kan man ofte vente Frugten af sit Arbejde, og desto mere nødvendigt er det derfor, at Brugeren har Sikkerhed for, at han ikke efter at have gjort det forberedende Arbejde skal se sin Efterfølger høste Frugten. Det havde derfor været ønskeligt, om disse mange kunde være gaaet over til Selveje paa samme Maade som Fæstegaarde. Det har altsaa ikke været muligt, men ved Forslaget om Brug af Huse paa Landet skaffes der dog nogen Betyggelse for, at de Frugter, som jeg pegede paa undertiden først kommer senere, vil kunne komme den vedkommende Bruger til gode, idet ingen nu maa bortleje den Slags Brug paa kortere Aaremaal end 8 Aar; og efterhaanden som Respekten for de mindre Brugs nationaløkonomiske Betydning, navnlig Betydning for den enkelte Mand, Brugeren, vinder Raaderum, tænker jeg ogsaa, at ligesom Forpagteren af en større Gaard sjælden bliver sagt op, naar han ønsker at fortsætte, saaledes vil Indeha-

verne af disse mindre Brug forhaabentlig ikke blive sagt op, naar de passer deres Ting godt.

Jeg maa, ligesom det ærede Medlem for Sorø-Kredsen (Martin Hansen), beklage, at Bestemmelsen om, at der ikke maatte tages højere Afgift end 3 pCt. af Ejendomsskyldværdien, er udgaaet, og at man har løftet Afgiften op til 4 pCt. Men jeg betragter det ogsaa som et Udtryk for den Maksimumsavgift, man maa tage, ikke som Udtryk for, at det skal være Regelen. Det blev oplyst for Udvalget i Folketinget, at den almindelige Praksis i Grunden var, at man ikke betalte mere end et Par Procent af Ejendomsskyldværdien, og jeg vil haabe, at en lignende Praksis kan opretholdes, og at de 4 pCt. kun er Udtryk for, at man i denne Tid, hvor der er Hunger efter Jord, ikke skal kunne misbruge sin Stilling overfor disse mindre Brugere.

Jeg forstod ikke rigtig, hvor det ærede Medlem for Sorø-Kredsen vilde hen med sin lille Ubehagelighed paa Slutningen om, at det radikale Parti og Landbrugsministeren skulde staa med et beklageligt Ansvar for, at det hele var trukket i Langdrag. Jeg tror, det ærede Medlem har forglemt sig et Øjeblik, thi han er jo fuldkommen vidende om, at ligesaa saare Forslaget fra Ministeren forelaa — det var vist i Januar 1916 —, stillede man fra mit Partis Side Forslag om, at man skulde søge at drage saa mange Huse som vel muligt ind under dette Forslags Behandling, og ved det første Møde i Udvalget fik den Tanke Tilslutning, endog meget ivrig, fra det ærede Medlem for Sorø-Kredsen. Ogsaa det ærede Medlem fra Rønne (Hauge), som jeg tror var Ordfører for Socialdemokraterne den Gang, gav det sin Tilslutning; og det daværende Medlem fra Svendborg (Wenzel Neergaard), som var Ordfører for de Konservative, gav det ligeledes sin Tilslutning. Vi fik altsaa en absolut og ren Tilslutning fra alle Partiers Side, og naar saa er, kan man dog ikke bebrejde det Parti, der har rejst Spørgsmaalet, at det har trukket Sagen i Langdrag, thi man kunde have undladt at give sin Tilslutning, hvis man fandt, at der var noget forkert i, at Spørgsmaalet blev behandlet. Jeg synes, det er saare godt, at det er sket. Man har derved faaet konstateret, hvor langt man kan komme paa dette Omraade. Men naar man skulde behandle Spørgsmaalet, maatte det tage Tid; af den Omstændighed, at det først forelagte Lovforslag ikke indeholdt nogen